

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૧૩૦ ૬૨૨ ૧

ચિંતન.

કપાલી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

અમદાવાદ—માર્ચના સમાજ.

અમદાવાદ.

ખાસાના ચક્રે નિર્બળ પ્રીતિ પ્રેમના
લક્ષ્મણાઈ ધર્મદાસ ત્રિવેદીએ લખ્યું.

સને ૧૯૦૪

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૩૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ઈતિહાસ

વિષય ૬-૧૪

કીર્તન.

(અમદાવાદ પ્રાર્થના સમાજના ૩૩ મા વાર્ષિકોત્સવ સમયે.)

મૂકં કરોતિ વાચાલં પંગું લંઘયતે ગિરિમ્ ।
યત્કૃપા તમહં વન્દે પરમાનન્દમીશ્વરમ્ ॥

દેવા હો જયદેવા હો પતિતપાવન આત્મા પાવા હો ॥
નાથા હો દીનનાથા હો તુઙ્ગિયા ચરણી ટેવિયલા માથા હો ॥ દેવા ॥
વન્ધુ હો દીનવન્ધુ હો સંતજન મ્હણે કૃપાસિન્ધુ હો ॥ દેવા ॥

તુઙ્ગિયા સત્તેને વાચેસી બોલળે
સૂર્યાની ચાલળે તુઙ્ગિયા વઢે ॥
એસા તું સમર્થ બ્રહ્માડાચા ધની ।
વર્મહે જાણુંની શરણ આલો ॥
મેઘાંની વર્ષાવે પર્વતી વૈમાવે ।
વાયૂને વિચરાવે સત્તે તુઙ્ગે ॥
નામા મ્હણે કાંઈ ન હાલે સાચાર ।
પ્રભુ તું નિર્ધાર દેવરાયા ॥

અદ્ભુત આ પ્રદ્યાંડે વિપુલ કીર્તિ વ્યાપી જેહ એકતણી,
મહાન પ્રભુને શરણે આવી ભકતો જોભા સુદીન બની.
સ્તુતિ એ તુજ કીર્તિતણી ક્યમ કરી સહિયે હુમે અદ્ય જ'તુ ?
સાનન્દાશ્ચર્યભર્યા ધરી રહિયે મૌન હે કલામિન્ધુ !
ગહન ગગન કુહર વિશે અમર્કો રહ્યો ગણુ અસંખ્ય તારાનો.
ગંભીર ભાવ અરિયાં તુજ કીર્તિતણાં કરે સ્તવન ગાનો.
સ્તવન ગાન વળી ગાતા વિવિધ સ્થરે પ'ખોડાં ઉપાકાળે,
સન્ધ્યાસમયે સિન્ધુ ઉપહાર ગભીર ગાનનો ઠાળે.

એ સ્તુતિગાનો અનુપમ પ્રકૃતિ રચે નવનવાં જ તે આગે,
મનુજતણાં સ્તુતિગાનો શુષ્ક નિરસ નિર્બળા બધાં લાગે.
સ્તુતિવિધિ નવ ઠંઈ બાળું બાળું હું એક ભક્તિ પ્રેમભરી,
જે ભક્તિતણે થોગે દુસ્તર ભવસિન્ધુ બાઉં સહજ તરી.

**નિન્દન્તુ નીતિનિપુણા यदि वास्तुवन्तु
लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अथैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा
न्यास्यात् पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥**

ઊંઘુધુ કે બાળું, ઝીંલુ હું સુખમાં કે દુખ ફેળું,
ગયોધું ઘેરાઈ મદ્યો, વિપથી, ના કળોં સકું,
તવ સ્પર્શે સ્પર્શે જડ મમ બધાં ઇન્દ્રિય કરી,
બગાવે વિકાર પ્રકુલ કરોંદે ચેતન વળોં

સૂકાયલા જીવરૂપી પુલને ખિલાવે,
તૃપ્તિ કરે મનનોં, શુદ્ધિ બધી ભૂલાવે,
જે કર્ણને અમૃત, ચિત્ત રસાયનો જે,
આ આ મોઠા વચન તે કમલાક્ષીના છે.

વિવાહ સમયથી માંડી જે કરપર તું ઊંઘી જતી પ્રીતિમાં,
ઘરમા વનમાં નિત્યે બાલાપણમા પછીથી ચૌવનમાં,
અન્ય નારી અડક્યાથી પતિત થયો જે કદાપિ ના વ્રતમાં,
કર્ચ ઉપધાન રહ્યો તે રામબાહુ આ સદાય સેવામાં

ગૂઢે આ છે લક્ષ્મી અમૃતતણોં નેત્રાજનશળી,
અડંતાં અ માંગ પ્રકુલ રસ રૂઢે ચન્દન મળી,
ધર્યો કંઠે બાહુ શિશિર મૃદુ સુક્રતાસર ખરે,
ન શુ હેનુ બહાલું ?-કદિ-પણ ન વેડું વિરહરે.

પ્રતી૦—દેવ ! આવેલો છે

રામ—અરે ! કેણુ.

પ્રતી૦—દેવનો સદાય સમીપ રહેનાર સેવક દુર્મુખ.

બેઢેલી દેવીપર, ધિક ! પરગૃહમાં રહ્યાતુ દૂષણુ જે,
અદ્ભુત ઉપાય કરીને શમાવેલું પણુ ફરીથી જે આજે;
હા ! હા ! દેવતણીરે દુર્ગતિનાથી ભૂલું અહિં આવી,
મત્તશ્ચાનવિષપેરે ફરી વળ્યું સર્વ ઠામ તે વિકરી.

પુણ્ય જ ત્રિભુવન તુજથી તુજપર દે જન અપુણ્ય અપવાદ !
સનાથ વિશ્વ તુંથીને, અનાથ તું પીડ પામશે આજ

હૃદય હો ! તેજ પ્રિયા પરહરી !—(ધ્રુ૦)

ગાળપણાથી પ્રેમ ધરી મન

ઉછેરી પોષણ કરી.—હૃદય હો !

સખ્યયોગથી દૂર વશ્યાની

લેશ વાત નવ ધરી—હૃદય હો !

કસાઈ પાળી પોષી કપોતી—

ઉર નિર્દય દે છરી,

તેમ કપટથી આજ પ્રિયાને

મૃત્યુસુખે દઉ, હરિ !—હૃદય હો !

અપૂર્વ કર્મ કરતા તજ હું આંડાલને તું હે સુગ્રે !
અન્નનતર ગણ્યો વળગી કટુ ફલદાયક વિપતરુના થડને.
હુઃખ હુઃખ ખમવાને રામે જગમાં લીધો શકે દેહ !
ચ્છોટી રહ્યો નવ છૂટે, જીવ મેખ વજૂની થયો કેમ ?

વિશ્વાસથી ઉરપરે ભૂંધો જે ગઈછે,

છાંડું પ્રિયા ગૃહિણી તે ગૃહ કેરી શોભા,

ધ્રુજે બચે કઠિનગર્ભભરેલ ભારે,
હેવી હું વન્ય પશુને બલિ આપુ પાપી.

તું જીવ, તું હૃદય છે મમ બહાલી બીજું,
તું કોમુદી નયનની, તું સુધા મમાગે,
હેવાં હજાર વચને રોઝવી જ મુગ્ધા,
તહેને જ ?—શાન્ત ! અથવા વહું શુ વધારે ?

યશ કઠોર ! તહેને પ્રિય હોય તો
અયશ આ થર્કો ઘોર બીજો કિયો ?
હરિણલોચનોનું શુ થયું વને ?
અરર નાથ ! કહો મન શુ સૂઝે ?

ગંભીરતા ન છાડયાથી અંતર્ગૃહ ધન વ્યથા,
પુટપાકસમો નિત્યે રામનો કરુણા રમ.
વજ્રથી એ ઘણાં ગાઠાં ફૂલથી પણ જે મૃદુ,
અલૌકિક મહાત્માનાં બાણી લે કોણ ચિત્તને ?

રનેહ, દયા, સુખલોગ વા બાનકોં પણ કદિ કાળ,
લોકપ્રીતિ સંપાદવા ! તજતા હુખ ન લગાર.
ગમે તે કાર્યનાથી એ પ્રજાને રાખવી ખુશી,
સજ્જનોનો ઠયો એ તો અચલ વ્રતનો વિધિ,
પૂજ્યો છે જે પિતાજીએ, યોદ્યો બોલ જ પાળવા,
મહેને ને પ્રાણ બંનેને તજીને અળગા થતાં.

જેનું ઠયું ધન મહા કુલ કેરોં કીતિ,
તેની પ્રજાજનનું રંજન એ જ રીતિ.

(૫) ,

ઈક્ષ્વાકુનો વંશ રુચે ભધાને,
રોપાયું નિન્દાબીજ દૈવયોગે;

શુદ્ધિસમે અદ્ભુત કર્મ જે થયું,
તે કોણુ યાને અતિ દૂર જે રહ્યું ?

રુચું ન ત્હમને દેવીકેરું ગૃહે રહ્યું કે તણ,
તૃણુ સમ વને શૂન્યે, પૂઠે ન શોક ધર્યો જરી;
ચિરપરિચિત સ્થાનો બહાલાં મ્હને પિંગળાવો દે,
અશરણુ રડું હાવા એ હું,—ક્ષમા કરજો ત્હમે.

(દાહરો.)

નાથ સમીપ સૂતી હતી, મૃદુ શય્યામાં જેહ;
અર્ધ ઊઠી ત્હડા રાણી એ, તણ પ્રાવરણુ દેહ.
કરતલ એ તાળે ધર્યા, ઉર ઉછળે અવિરામ,
ગરગર અશ્રુ ઢાળતી, સુન્દરી એ ગુણધામ;
સિદ્ધાર્થતણુ કર પછી, ચુમ્બયો કંઈ ત્રણવાર,
ત્રીંજે ચુમ્બને કરુણુરવ, કીધો મૃદુ ઉચ્ચાર.

“ નાથ ! જાગો ! નાથ ! જાગો !

વાણી દો આધ્યાસની ”

‘ શું છ ? પ્રાણ ! શું ? બહાલો ! શું છે ? ’

પૂછતો ઉદ્ધાસથી.

(ગીતિ.)

તદપિ રુચે અવ્યક્ત જ, કંઠે વાણી રહી કાંઈ અટકી;
ફૂંચે હૃદય ભરાયો;—અંતે રાણી વહી સુદીન બની.

. (૬)

(દ્રુતવિલમ્બિત.)

સૂતી હું નાથ ! કુખે મૂક નીંદરે;
શિશુવહું ઉઠરે તુજ તે સ્પુરે,
હૃવન, મોહ, અને વળી પ્રેમની,
દ્વિગુણ નાડી વહી હૃદયે રહી;
સુખદ ગાન જ તેતણું હું સુણી,
મધુર નીંદરમાં શમતી ઘણી;
પણ અહો ! કંઈ સ્વપ્ન જ કારમાં
અનુભવી છળોં જાગોં હુતો હવાં. ”

* * * *

(અનુહટ્પ.)

વદે સિદ્ધાર્થ:—“ એ મહારી મધુરી પદ્મની કળી !
સર્વ છે સ્વપ્ન એ રૂઝાં, દીઠાં જે તહે ફરી. ”
રાણી કહે:—“ સત્ય એ નાથ ! પણ એહ વિરામતાં,
ઘોર વાણી સુણી મહેતો:—‘ આવી એ વેળ ! ’ એમ ત્હાં.

* * * *

સુણી એ ઝબકી જાગી, સ્વપ્નનો સાર શો હશે ?
મૃત્યુ પામીશ હું ? કે-તુ સુજને છોડોને જશે ? ”

(ગીતિ.)

સન્ધ્યાનું સ્મિત અન્તિમ, હેવાં મધુરાં સુહાગોં લોચનથી,
રડતી નારી ભણોં તે સિદ્ધાર્થ નિહાળોંને કરે વિનતિ.

(ગરબી.)

ધીરજ ધાર્યું તું પ્રાણ ! મધુરોં ! એ ધીરજ ધારે;
અવિચલ પ્રેમ છે સ્થાન, સતત આશ્વાસનુ ત્હારે. ધીરજ

(૭) .

(સાખી.)

ભલે સ્વપ્ન તુજ ભાવિનાં ચિત્ર ચીતરે ગૂઢ,

ને દેવો ડગતા ભલે નિજ આસન આરૂઢ;

તદપિ તું ધીરજ ધારે.—ધીરજ૦

વિશ્વ, શકે, ઉદ્ધારનો માર્ગ જાણવા આજ

તત્પર જીભું ભેદ ક'ઈ ગૂઢ સમજવા કાજ

તદપિ તું ધીરજ ધારે.—ધીરજ૦

દશા આપણી પલટોંને ભલે તજે નિજ સ્થાન,

સત્ય વદુંછ, યશોધરા હૂતી ને છે સુખ પ્રાણ,—

હૃદય એ તું ધીરજ ધારે—ધીરજ૦

દુઃખિત જગ ઉદ્ધારવા, અવિરત કરતો ધ્યાન,

નિમિત્ત સમય જ આવતાં, ભાવિ નિશ્ચય ફળશે મહાન

બહાલો ! એા ધૈર્ય તું ધારે—ધીરજ૦

* * * * *

(અનુક્રુપ)

રેતી રેતી પડી નિદ્રા મહિં તોય નિસાસથી

જીછળે ઉર, જાણે એ સ્વપ્નવાણી પ્રકાશતી,—

“ વેળ એ ! આવી વેળ એ ! ”

(વિષમ હરીગિત.)

એ સમે સિદ્ધાર્થ જાચા બ્યોમમાંહિં નિહાજતો,

ને, ને ! શરી તહિં કર્ક રાશમાં રહ્યોછ વિરાજતો,

ને ગ્રહો ચિરકાળ પૂર્વે ભાખિયા ક્રમમાં જોભા,

વદતા જ—“ આવી રજનિએ ! ઉદ્ધારવા જન જે રૂપ્યા;

માર્ગ વર્ય તું પુણ્યનો કે જગતકેરો વિભૂતિનો,

આ ક્ષણજ નિર્ણય કઠિન કર્ય સુખદુઃખકેરો પ્રસૂતિનો;

રાજનો અધિરાજ બનીને આણુ નિજ વર્તાવવા,
કે સુકુટ ગ્રહ વિષ્ણુ શૂન્ય ભટકી જગતને જ અચાવવા. '

(વલણ).

વિશ્વ તારવા કાજ આ આવી પળ અણુમૂલ,
ભેદને સિદ્ધાર્થ એ સ્વગત વહે કંઈ ગૂઢરે.

(કૃતવિલમ્બિત.)

પળ અમોલ જ આવી હવે પળું !
જગત ઉદ્ધરવા મત આકરુ
અધર આ સુકુમાર જ પ્રેરતા,
મધુર નીંદરમાં ફૂંતીં આ પ્રિયા !
વિષમ એ મત આપણુ યુગ્મને,
કર્ષી વિયુક્ત વિશેષ રુડું બને,
ગગનભ્રમ વિશે ઝળકી રહ્યું,
નિરખું નિમિત્ત શારાન ઊજળું

(ગરબી)

મહને પ્રેરતા તારક વૃન્દ ! આ હું આંખોરે,
હુ ખડૂખ્યા આ જગ જન ! આ હું આંખોરે;
તમ કાજ તણું મુજ રાજ્ય, સુખો બહુ વિધિનારે,
રાજમન્દિર સુખમય માજ, રજનિદિન સુખનારે

(સાખી)

તણું સર્વ એ આ ક્ષણે, સહુ થકી દુસ્ત્યજ એક,
રાણી મધુરો ! તે તણુ હવે તુજ ભુજવણીં બહાલી સુરેણ.

(ગરબી)

તોય તહારે પણુ ઉદ્ધાર થશે જગ સગેરે,
અને તુજ ઉદરે આવાર સ્ફુરે જે ઉમંગેરે,

(૯).

મુજ શિશુ અંકર એ આપણા પ્રેમનો ગૂઢારે,
 થોભું આશિષ દેવા હેને, ડગું રખે હુંતો રે;
 ઉદરીશ હું એ પણ બાળ, અરે સહુ થોભોરે,
 પત્ની ! પુત્ર ! પિતા ! ક્ષણવાર અને જગલોકોરે !
 ના અવસરકેરું હુંખ સહો મુજ સંગેરે,
 જ્યોતિ પ્રગટે ને શીખે વિશ્વ ધર્મ ઉમંગેરે.
 કયો નિશ્ચય દઢ આવાર, હવે હું ચાલુરે,
 નવ પાછો ફરુ કે કાળ, અચળ પથ આલુરે.

(સાખી.)

સોધું સત્ય અતિ ગૂઢ તે મળતા લગોં ફરું નાહિ
 અન્વેષણ અતિ તીવ્ર ને તપ ઉઘ ફળે જો કાંઈ.

(ચોપાઈ ત્રણ તાલની.)

કરી યશોધરાને પ્રણામ, સૂતી જે ભરનિદ્રામાં આમ,
 કાંઈ ભાવ અવણ્ય ભરેલાં, નાંખ્યાં નેનો વદનપર ઘેલાં;
 હજી અશ્રુથી બીનું વદન, લેવા છેલ્લી વદાયનું મન,
 કીધી પ્રદક્ષિણા ત્રણવાર, શય્યા કેરી ધરી ભક્તિભાર,
 જોડી ઘડકતે હૃદયે પાણિ, બોલ્યો સિદ્ધાર્થ અવિચલ વાણી:—
 “ ફરો આ રમ્ય શય્યા માંહિ, કરું શયન કદી હું નાહિ. ”
 ત્રણ વેળા ગયો રાજન, પાછો આવ્યો વળી વેળ ત્રણ;
 હેવું રાણીનું સૌન્દર્યપૂર, હેવો પ્રેમ હેનો ભરપૂર;
 અન્તે બળ કરો છૂટ્યો શયનથી, ધાર્યો શોક પછી નવ મનથી;
 ચાલ્યો, રયામ રજનિમાં ચાલ્યો, માર્ગ જ્યોતિ અનુષનો આલ્યો.

વલણ.

ત્રોણચુરુ સ દેહમાં પડ્યા વ્યથિત થઈ ત્હાંય
 પૂછે કુંતી પુત્રને કરવા સત્ય જ આચરે.—

યુધિષ્ઠિરને પૂછતો નિજ સુત હણાયો કે નહિ,
 દ્રોણશુરની પૂર્ણ શ્રદ્ધા પાર્થનાં વચનો મહિં;
 મળે રાજ્ય ત્રિલોકનું પણ એ વદે ન અસત્ય જો
 બાલ્યકાળથી સત્ય કેરી આશ હેની રાખતો.
 ગોવિન્દે જોયું જે પૃથ્વી થાશે પાંડવહીન
 સમરાંગણ જો દ્રોણ ધૃમશે, તેથી વ્યથિત થઈ દીન,
 ધર્મરાજને વદતો વાણી,—અર્ધ દિવસ જો દ્રોણ
 ક્રોધ ધરીને જૂઝશે તો, સત્ય કહું રાજન,
 સેના ત્હારી જશે ઘસડાઈ વિનાશના મુળ મધ્ય
 માટે દ્રોણ થકી તું બચાવે, થોડું વદી જ અસત્ય.
 સત્ય થકી જ અસત્ય ફેંપાળું, જીવન અર્થે કોઈ
 અનૃત બાપણ કરે ત્હને પાપનો સ્પર્શ ન હોય.

વલણ.

પાપ અડે ન લગાર જો,—આમ થતાં સંવાદ,
 બીમસેન વદતો કંઈ, ધર્મ ઉત્સાહ અગાધરે.

(રાણા)

દ્રોણ મહાત્માતણી સુણી વધ કેરી સુક્તિ,
 મહારાજ ! મહેં ધરી સમરમાં વિક્રમ શક્તિ,
 માલવરાજ ધુર્યો ઇન્દ્રવર્મા તુજ સૈન્યે;
 ઐરાવતશો પ્રોઠ એહનો ગજ તે લઈને,
 અશ્વત્થામા નામ ખ્યાતિમાં એ કુંજરનુ,
 હણિયો મહેં એ ઠામ. દ્રોણને કહ્યું મહેં વળતું;
 અશ્વત્થામા હણ્યો, હવે દ્વિજ હઠો સમરથી,
 માન્યું નવ મુજ વચન ખરે, વહોં સંશય ભરતી

ગીતિ.

માટે આ ગોવિન્દે વચન કહ્યું માર્નો તે જ્યાર્થ હવે;
 શારદ્વર્તીમુત હણિયો એમ દ્રોણને કહો સુખેર્થો તહમે,
 તમ વાણી માની એ દ્વિજવર નવ આદરે કરી યુદ્ધ;—
 ચત્પવાદો ત્રિભુવનમાં છો વિખ્યાત જ તહમે અતિ વિશુદ્ધ.

(ચોપાઈ ત્રણ તાલની.)

સુણી હેવાં વચન વૃકોદરનાં,
 વર્ણો માર્નો વચન બૃધરનાં,
 અને ભાવિ તણાજ પ્રભાવે,
 ધર્મરાજ વદે દ્વૈધભાવે,—
 કાંઈ ભીતિ અસત્યની ધારી,
 વળી વિજયનો લોભ વિચારી,
 યોદ્ધો ધીરે યુધિષ્ઠિર
 પડ્યો અશ્વત્થામા—કુંજર.

ભય છે જગત આલ્યુરે આ જીવ જોને. ટેક
 જોને તું પાટણ જેવાં, સારાં હતાં શહેર કે'વાં;
 આજ તો ઉજડ એવાંરે, આ જીવ જોને.
 રૂડા રૂડા રાણીજયા, મેળવી અથાગ માયા,
 કાળે તેની પડી કાચારે, આ જીવ જોને.
 છત્રે જેને છાયા થતી, રૂડી જેની હતી રતી,
 ક્યાં ગયા કરોડપતિરે, આ જીવ જોને,
 જરી જો આજારી થતા, હાજર હકીમ હતા,
 તેના તો ન લાગે પતારે, આ જીવ જોને.
 નેક નામદાર નામે, કંઈ જઈ સ્મશાન કામે,
 દીકા દલપતરામેરે, આ જીવ જોને.

મરવાં સોદ્ધલાંરે, સતો સુખે જગતથી જશે.
 નીતિ ભક્તિમારે, રહીને પરમારથમાં ધાશે,

ચેતી ચાલ્યા ચિત્તમાં તે, જશ નહીં પરતાશે.	મરવાં સો૦
વૈભવ વિશ્વનારે, મરતાં સંત નહિ સંભારે, કાયા કયાં પડીરે, ધન, મુત દારા સર્વ વિસારે, શરણાગત જગદીશને, અવિનાશી થઈને ચાલે.	મરવાં સો૦
જૂઠા જગતનેરે, જેણે પ્રથમ થકીજ પિછાણ્યું; સુખ દુઃખ સામદુરે, જેણે મનથી મિથ્યા માન્યું, ધન્યરને શરણે થયો તો સુધરે મરવા ટાણું.	મરવાં સો૦
સૂતા સાંભળેરે, સંતો શાંત મને સુખ ઝાઝે; નાદ નવા નવારે, મીઠા થાય મધૂર અવાજે, ભણે દુઃદુલિ દેવના કઈ ગગન વિષે રહી ગાજે.	મરવાં સો૦
આત્મા એકલોરે, જૂદો કાય થકી પડી જાશે; કળ્દો કાયનારે, તેથી તેને નહિ જ જણાશે, ધ્યાન ધરી જગદીશનું તે પૂર્ણકામ બની જાશે.	મરવાં સો૦
સાચા સતનેરે, પ્રભુજી સદા વસે સગાથે; એ નર્થો એકલોરે, પ્રભુ છે મુઆ પછી પણ માથે, મુખીઓ જીવ સદા રહે જ્યાં સાચો બેસી સાથે.	મરવાં સો૦

નર અમર બહુ આતમા, અવનિ ને આકાશ;
જેતાં ક'ઈ બીજું નથી, સઘળે શ્રી અવિનાશ.
જીઓ જીઓ પિતા મહારો રામ હ્યાં છે.

વિચારી જીઓ તાતજી, મિથ્યા એ અહંકાર,
જીણા છે તમારી દેહનો, કોણ છે વહેનાર. જીઓ.
રામતણી શક્તિ કરી, પક્ષી ઉડે ગગન;
ગતિ જોઈ જગદીશની, હું થયો છું મગન. જીઓ.
અછેદ અલેદ અવ્યક્ત છે, મહારો ઇષ્ટદેવ;
તેણે તમ જેવા લક્ષ્મી, ઉતાર્યો અકુમેવ. જીઓ.

નિકટ મહારો નાથજી, રખે જાણો દૂરસ્થ,
મને ઉજી વાયુ વાયે નહિ, શિર હરિને હસ્ત. જીઓ.

પ્રહ્લાદ કહે તાતને નમી, મારો રામ રહ્યો છે રમી;
ઘટ ઘટ રહ્યો છે તે વ્યાપી, તુને રાજની પહવી આપી.
પશુ પક્ષી સ્થાવર જંગમ, સચરાચર છે હરિ રમ્ય;
તળ અવનિ ને આકાશ, તેજોમય શ્રી અવિનાશ.
લોહ કાષ્ટ જળચર જંત, ઘટ ઘટ વ્યાપક શ્રી ભગવંત,
નદી સાગર સરોવર કૂપ, જ્યાં જોઉં ત્યાં છે ભક્તભૂપ.
અંતરિયાળ અધો ગગન, જળ અગ્નિ જગજીવન,
જઠરાગ્નિ શ્વાસોશ્વાસ, તિલ અળગો નહિ અવિનાશ.
તુજી અથ મધ્યને મૂળ, ત્યાં દેખું હરિ સાગુણ.
રાજ પ્રજા ને દાસ, સહુમાં રામજીનો વાસ,
મુજમાં હરિ તુજમાં હરિ, રહ્યો સૂક્ષ્મરૂપે વિસ્તરી.

પર્વતા માજી તો તૈસા સાગરીંદી ।
ઈશ વસે પાર્હી સર્વ સ્થાની ॥
વસે તો રંકાચ્યા ક્ષોંપદી ભોતરી । -
તૈસાહિ મંદિરીં રાજયાચ્યા ॥
સંતાંવિયે મેઝીં ઈશ્વર રમતો ।
દોષ્ટ્ર હી ડેવિતો પાપ્યાવરી ॥
સુવિચારી તૈમા દુષ્ટ્ર વિચારા હી ।
સાક્ષી અસે પાર્હી પરમેશ્વર ॥
હૃદયાંત ઈશ તૈસાહી બાજૂમ ।
અસે આસપાસ નિશ્ચયેતો ॥

તુજ વિળ તિલ ધરી રિતા ઠાવ ।
નાહી એસે વિશ્વ ઘોલતસે ॥

બોલિયેલે યોગી મુનિ સાધુ સંત ।
 આઠેસી યા આંત, સર્વા ઠાર્યો ॥
 મી તયા વિશ્વાસે આલો શ જાગત ।
 પૂર્વીર્વે અપસ આઠે તુઝે ॥
 અનંત બ્રહ્માંડે ભરોનિ ઝરલાસી ।
 મજલા જાલાસી કોઠે નારી ॥
 અંતપાર નારી માઝિયા રૂપાસી ।
 કાય સેવકાસી મેટ દેડં ॥
 એસે વિચારિલે મ્હણોની ન યેસી ।
 સાંગ સર્વમાક્ષી માય બાપા ॥
 તુકા મ્હણે કાય કરાવા ઉપાય ।
 જેને તુઝે પાય આતુહતી ॥

જાણુ પુકારે વન વૈભવ ઇશનો,
 વનલીલામાં વાસ છે જગદીશનો;
 જ્યાં જોઉં ત્યાં ઇશ્વર સહર ભર્યો,
 ધન્ય ભાગ્ય નવલ ભવસાર સર્યો.

સારી આ શીખામણુ સર્વે સાંભળો,
 કહું છું આણી ઉરમાં ઊંડી દાઝજો,
 દુનિયાના લોકોમા દોષ વધી પડ્યા,
 તેનું શોધે કોઈ ન કારણુ આજજો.
 સામાના દોષો તો સહુ જોતા રહે,
 રાઈ સમો કણુ કોળા સમ દેખાયજો,
 નિજ અવગુણુ તો વિરલા જન જોવા મથે,
 જાત જુએ તો તેનાં કારજ થાયજો.
 દોષ વધ્યા તે સાથે દુઃખ વધ્યાં ઘણાં,
 માટે તેનો કરવો, કંઈ પણ કયાસ જો;

સારી આ.

સારી આ.૦

ના દોષો સૌ પોતે પારખો,	
હૃદયતણી સૌ રાખો રોજ તપાસજો.	સારી આ૦
સૂતા ઉઠી સ્મરણ કરો જગદીશજી,	
માગો સુખથી એવું પ્રભુની પાસજો;	
દિવસ બધામાં હુર્બુદ્ધિ આધી ખસે,	
સ્વત્કર્મોનો સદા રહે અભ્યાસ જો.	સારી આ૦
સૂતાં પાછા સ્મરણ કરો જગદીશજી,	
સુખને માટે માનો પ્રભુનો પાડજો,	
વળતી પૂછો પ્રશ્ન ઘણા મનને તમે,	
દિવસ બધામાં કીધો કાંઈ અનાડજો ?	સારી આ૦
પરમારથ કીધો કે પીડયા લોકને ?	
કાળું હૃદય હતું કે ચોખ્ખું ચિત્તજો ?	
નિદા મેં કીધી કે રૂડું ભાખીયું ?	
દોષ કયો કે પૂરણ રાખી પ્રીતજો ?	સારી આ૦
જીંડું કરીને રાચ્યો છું હું કોઈનું ?	
જીંડું ઇચ્છી ભૂલ્યો છું નિજ ધર્મ જો ?	
જીંડાના સંગે શું હું જીંડો થયો ?	
અવળો ચાલી કીધાં કૂડા કર્મ જો ?	સારી આ૦
નિજ મન બોધો મ્હોટાં મનના માનવી,	
બીજાના અવગુણની વળતી વાતજો;	
સૌ સૌનું સંભાળ્યે સૌ સુખ પામશો,	
નવ થાશે કે રાંક દમી રળીઆતજો.	સારી આ૦
નિજ મનને શોધ્યેથી હુર્બુણ વામશો,	
વળતી વધશે પ્રભુમાં પૂરો પ્રેમજો;	
તેથી સજ્જન શાંતિને સુખ પામશો,	
પ્રભુ પણ તમપર રાખે રૂડી રહેમ જો.	સારી આ૦

આજ ભક્તસાથ નાથ ચરણ પ્રતે ધાઇયે
વિસર્જી વિષયવાસના જ ભક્તિગાન ગાઇયે.

ધારીને ગભીર ધ્યાન,
હૃદય પ્રેમભક્તિતાન;
ઈશકૃપાસુધાપાન,
કરો કૃતાર્થ યાઇયે.

આજ.

ઢાળે કુસુમ સુરભિ ભાર,
ઢાળે વિહંગ સુરવ સાર;
ઢાળે ઇન્દુ અમૃતધાર,
રજતશી સુહાતીરે.

આજ.

મન્દ મન્દ ભૂંગ યુ'જે,
અચુત કુમુદ પુ'જ પુ'જે,
પુટયાં મધુર કુંજ કુંજે,
બકુલ સૂધિ જાતિરે.

આજ.

જોઈ દ્યો પ્રભુ કેરો છાય,
મધુર પ્રકૃતિવદન માંઢ્ય;
અમૃતસદન ભણી જાય,
ભક્તતાણા વૃન્દ જો.

આજ.

આવો આવો ભક્તવૃન્દ
નિરર્ખો લિયો પ્રેમસિન્ધુ,
તાતને પદારવિન્દ,
ભક્તસંઘ વન્દતો.

આજ.

